

Deniz Sigortalarında Yükümlülük (Warranty) Kavramı

Risk yönetiminde kullanımı yaygın bir araç olan sigorta, yazılı sözleşme esasına dayanmaktadır.

Bir sigortalının poliçe satın alma amacı, kuvertür altına alındığı not edilmiş rizikolar sebebiyle uğrayabileceği zararları Sigorta Şirketi'nden tazmin etmektir. Bu yüzden sigortanın en önemli esaslarından biri olan tazminat prensibinin çalışması, sigorta poliçesinde tespit edilen karşılıklı sorumlulukların, sözleşmenin tesis edildiği andan itibaren poliçe süresinin tamamında uygun ve eksiksiz olarak yerine getirilmesi ile mümkündür. Sigortalı, kendi üzerine düşen yükümlülükleri poliçe başlangıcı ile üstlenmiş sayılır.

Sigortalının, yükümlülük kavramı için genel algısı, “Zamanında ödenen prim karşılığında sigortacının tazmin yükümlülüğünü yerine getirmesi” yönündedir. Bu yaklaşım sigortanın temelini özetlemekle birlikte, tek başına yetersizdir. Bir çok sigortalı, yükümlülükler ve poliçelerin tetkiki konusunda gereken ihtimamı göstermediği için veya bazen gerekli uzmanlığa sahip broker kurumlar ile çalışmadığı için poliçelerinin tazmin görevini eksik yerine getirmesi veya hiç getirememesi gibi olumsuz durumlarla karşılaşabilmektedir.

Sigorta poliçesi, sağladığı maddi garantiyi hasar gerçekleştiğinde sunduğundan; çoğu sigortalı kendi yükümlülüklerindeki hata veya atlamayı hasar sürecinde fark etmekte, zamanlama açısından en kötüsü olan bu senaryo durumunda Sigortacı, poliçeyi yükümlülük ihlali gerçekleştiği andan itibaren geçersiz sayıp ilgili dönem için tahakkuk eden primi iade ederek Sigortalıyı tazminattan mahrum bırakabilmektedir.

İngiliz sigortacılık jargonunda “warranty” olarak tanımlanan bu yükümlülükler, İngiliz kanunlarına göre, sigortalı tarafından yerine getirilmediği takdirde; “risk ile bağlantılı olsun veya olmasın” söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmediği tarihten itibaren sigortacıya sorumluluğundan cayma hakkını vermektedir (Marine Insurance Act 1906, 33.(3)).

Umut CAN

Teknik Müdür Yardımcısı

+90 216 545 0300 (D.231)

+90 530 391 11 49

umut.can@turkpandi.com

İstanbul Teknik Üniversitesi Matematik Mühendisliği bölümünden mezun olduktan sonra nakliyat ve denizcilik riskleri sigortaları alanındaki çalışmalarına 2005 yılında Anadolu Sigorta'da başlayan Umut Can, kariyerini Aon ve Omni'de sigorta ve reasürans brokeri olarak devam ettirmiş, 2014 yılında Türk P&I Sigorta'ya katılmıştır. Sektörel yayınlarda sigorta konulu makaleleri bulunan Umut'un Underwriter olarak sorumluluğu, şirketin iş kabul esaslarının ve tarifelerinin belirlenmesi, bu esasların uygulamaya konulması, ve trete reasürans anlaşmalarının oluşturularak etkin bir şekilde işletilmesidir.

TURKP&I

Sigortalının yükümlülük ihlali durumunda, savunma argümanı bulması güç olabilmekle beraber, yükümlülüğün kanuna aykırı ve/veya sigorta sözleşmesi nezdinde uygulanamaz olması, sigortalının sorumluluktan feragat hakkını kullanmasını engelleyebilmektedir (Marine Insurance Act 1906, 34.(1)).

Poliselerde bu tür yükümlülükler genellikle "Warranty" başlığında ve/veya "warranted that" ifadesi ile yer almakla beraber, "provided that", "on condition", "subject to the condition", "on the stipulation that", "with the proviso that" gibi ifadeler de sigortalıya yükümlülük getirebilmektedir.

Bu yükümlülükler poliçe metni üzerinde yazanlar ile sınırlı da değildir. İngiliz hukukuna tabi bazı poliselerde yer alan "Basis of Contract" olarak adlandırılan klot , başvuru formunda sigortalının yapmış olabileceği basit bir atlama veya hatayı bile "warranty" ihlali kapsamına sokabilmektedir.

Örneğin, bir sigorta başvuru formu doldurulurken, cevabı bilinmeyen bir sorunun "bilinmiyor" diye cevaplanması yerine boş bırakılması, forma hata atfetme ve cayma hakkını sigortacıya verebilmektedir. Bu iyi niyet prensibini zorlayan bir örnek olsa bile yükümlülükler konusunun önemini açıklamaktadır.

Konuya denizcilik riskleri açısından bakar isek, deniz ticareti ve sigortalarında ağırlığı olan İngiliz yasaları, yükümlülükleri "Express Warranty" ve "Implied Warranty" olarak ayırmaktadır (Marine Insurance Act 1906, 33.(2))

"Express Warranty" kavramı, poliçeye açıkça yazılmış olan yükümlülüklerdir. Kapsamları genelgeçer örf ve kanunlardan çok, sigortalının teknik değerlendirmesi ile şekillenir. Fikir vermesi için bu tür yükümlülükler aşağıdaki örnekler verilebilir;

- Tekne Makine sigortası yapılacak bir gemiye belirli bir süre içerisinde kondüsyon sürveyi yapılması
- Ambar kapakları ultrasonik testten geçemeyen bir kuru yük gemisinde, yük ıslaklığı neticesinde armatöre yüklenebilecek sorumluluğun P&I sigortasından istisna edilmesi

- Kaçırılma ve Fidyeye sigortası yapılan bir geminin korsan saldırılarına karşı belirli güvenlik önlemleri alması gerektiğinin bir yükümlülük olarak not edilmesi

Açık yükümlülüklerin, yani "Express Warranty"lerin dışında, "Implied Warranty" kavramı ise, yapılan ticaretin kanunlara uygun olması, sigortalı menfaatin selahiyeti için zaten bilinir yada bilinmesi beklenen önlemlerin alınması, ve sigorta konusunun sigortacıya tanıtıldığından farklı olmaması gibi, kendinden aşıkardığı için poliçeye açıkça basılmayan, fakat sigortalının uyması gereken yükümlülükleri içerir.

Bu yükümlülükler sözleşmede açıkça belirtilmemiş olmasa bile sigortalı tarafından açıkça kabul edilen ve sigortalı açısından bağlayıcı olan zımni yükümlülüklerdir.

Bu zımni yükümlülüklerin tarihsel olarak en sık karşılaşılanlarına örnek olarak geminin denize elverişli tutulması (Marine Insurance Act 1906, 39), sigortaya konu ticaretin yasal olması (Marine Insurance Act 1906, 41) ve geminin belirtilen sefer kapsamı veya sefer sahasından farklı şekilde kullanılmaması ((Marine Insurance Act 1906, 46.(1)) gösterilebilir

Özellikle günümüz ekonomik koşulları göz önüne alındığında her zamankinden daha büyük finansal öneme sahip sigorta poliçelerinin, olası kazalarda Sigortalıları içine düştükleri büyük finansal kayıplardan kurtarabilmesi için Donatanlar yükümlülük (Warranty) kavramına gereken özeni göstermeleri ve yükümlülüklerini daha iyi anlamak için sigorta aracıları ve sigortacıları ile sürekli temas ve işbirliği halinde olmaları gerekmektedir.

